

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРОФІЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ
(ФОРТЕПІАНО)**

Освітня програма – Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність – 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” 08 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання профільного інструменту (фортепіано)
Викладач	Новосядла Ірина Степанівна
Контактний телефон викладача	+38067 259 32 15
E-mail викладача	iryna.novosiadla@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна, заочна форма
Обсяг дисципліни	3 кредити –90 годин
Форма контролю	екзамен
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	2
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Методика викладання профільного інструменту (фортепіано)» за освітнім рівнем <i>бакалавра</i> складена у відповідності з вимогами до спеціальності 014 – Середня освіта (Музична мистецтво), із урахуванням навчальних планів цієї спеціальності і призначена для вивчення студентами-піаністами денної та заочної форми навчання Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».</p> <p>Навчальна дисципліна «Методика викладання профільного інструменту (фортепіано)» пов'язана з окремими дисциплінами фундаментального професійно-орієнтованого та психолого-педагогічного циклу, а саме: «Профільний інструмент (Фортепіано)», «Сучасні освітні технології та методика викладання музичного мистецтва», «Педагогіка загальна і музична», «Вікова психологія», «Філософія мистецтва», «Концертмейстерський клас», «Ансамблева гра», «Загальне фортепіано». Вона є однією з профільюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як викладача по класу фортепіано.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади фортепіанної педагогіки та методичні принципи формування практичних навиків фортепіанного виконавства.</p> <p>Зміст дисципліни зумовлений потребами формування у студентів наукових уявлень в області методики викладання спеціального інструмента фортепіано. Він полягає у забезпеченні мобільності студентів у процесі навчання та гнучкості в системі підготовки фахівців для їх адаптації до швидкозмінних вимог українського та міжнародного ринків праці; наданні можливості навчання за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми. Курс базується на фундаментальних психолого-педагогічних концепціях здібностей, враховує сучасний підхід до їх розвитку і, водночас, має власну яскраво виражену специфіку, пов'язану з використанням принципів розвиваючого навчання на рівні професійної (вищої і середньої) музичної освіти.</p> <p>В рамках вивчення курсу дисципліни передбачається органічне поєднання аудиторних занять з педагогічною практикою. Курс методики вимагає від студентів систематичного знайомства з фаховою літературою, інтересу й мотивації до постійного вивчення багатого досвіду видатних педагогів-музикантів, піаністів.</p> <p>Знання, отримані в результаті вивчення дисципліни, поєднуються з роботою у виконавських класах, так як виконавство і педагогіка – це два види творчої діяльності, які невід'ємні один від одного.</p> <p>В курсі вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання профільного інструменту (фортепіано)» розглядаються питання організації навчального процесу в класі фортепіано; особливості проведення уроку на різних етапах навчання гри на інструменті; питання розвитку музичних здібностей; плану роботи над музичним твором; розвитком навичок читання нот з листа; роботи над виконавською технікою.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни полягають в: 1) оволодінні основними засадами</p>	

сучасної школи фортепіанної педагогіки; 2) вивченні методики проведення індивідуальних занять на різних етапах навчання; 3) прищепленні навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній; 4) формуванні навичок вивчення фортепіанного репертуару; 5) узагальненні загально-музичних та специфічних піаністичних засобів; 4) усвідомленні особливостей роботи над інструктивним матеріалом та художніми творами.

Термін навчання – 15 тижнів (1 семестр).

3. Мета та цілі курсу

Метою навчальної дисципліни є виховання висококваліфікованих педагогів-музикантів, що володіють сучасною методикою викладання гри на фортепіано і практичними навичками, необхідними для подальшої самостійної роботи в якості викладачів у закладах початкової музичної освіти.

Досягнення мети передбачає опанування майбутніми педагогами-музикантами змісту курсу, що виявляться у:

- стійкій мотивації культурного зростання через викладацьку діяльність і усталеному інтересі до безперервного оновлення індивідуально-професійного ресурсу;
- знаннях основних теорій розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також проведення наукових досліджень;
- здатності й умінням використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини;
- навичках самостійно продовжувати навчання.

Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності розв'язання таких **цілей**:

- формування умінь самоорганізації творчого потенціалу відповідно до потреб професійної реальності і культурних вимог її вдосконалення;
- формування професійного менталітету науково-педагогічного працівника музично-педагогічної і мистецької галузей;
- формування соціально-професійних і міжпредметних компетенцій;
- формування музично-педагогічного професіоналізму педагога-музиканта;
- розвиток здатності до інтелектуальної автономності.

4. Результати навчання (компетентності)

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетентностей**:
загальні:

- здатність до критичного мислення;
- здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови;
- здатність проявляти ініціативу та генерувати нові ідеї (креативність);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовувати різні форми комунікативних процесів, вільно оперувати професійною термінологією, володіти навичками редагування й перекладу текстів, пов'язаних із фахом; здатність використовувати професійну літературу, фахові термінологічні словники та допоміжні джерела у процесі; здатність оперувати фаховою термінологією в професійному середовищі;

Фахові:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в

базових закладах освіти;

- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;
- здатність стисло викладати власні судження та відтворювати їх аргументовано і грамотно у письмовій формі; здатність самостійно опрацьовувати науково-методичну та музикознавчу літературу та застосовувати їх у власній практичній діяльності;
- володіння основними психолого-педагогічними комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності дитячого колективу;
- здатність будувати індивідуальну освітню траєкторію в системі безперервної педагогічної освіти; застосовувати сучасні технології психолого-педагогічного діагностування в галузі педагогіки мистецтва та сучасні інформаційні технології в галузі;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;
- здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі; демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, до розуміння принципів методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів;
- здатність організовувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в спеціалізованих закладах мистецької освіти.
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень.

Результати навчання :

- вміння застосовувати фахові знання та практичні навички у педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення завдань під час проходження практики;
- здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;
- володіння навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім фортепіанним репертуаром різних епох, жанрів і стилів; засвоєння матеріалу шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності.
- готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування музичних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для очної форми навчання					
Вид заняття			Загальна кількість годин - 90		
лекції			20 академічних годин		
практичні			10 академічних годин		
самостійна робота			60 академічних годин		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
V	Середня освіта (музичне мистецтво)	III		Вибіркова	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<i>Змістовий модуль 1. Загальні питання навчання учня-піаніста</i>					
Тема 1. Методи музичного виховання і навчання в класі фортепіано	лекція, самост.	11, 13, 15, 20, 28	2 ауд., 6 самост.		1-й тиждень
Тема 2. Музично-виконавські здібності учнів-піаністів	лекція, самост.	1, 2, 9, 15, 16, 26	2 ауд., 8 самост.		2-й тиждень
Тема 3. Розвиток музичного слуху і відчуття темпо-ритму	практ.	1, 2, 9, 15, 16, 26	4	10 балів	3-4-й тижні (КЗ*)
Тема 4. Способи активізації творчої уяви і образного мислення учнів	практ.	1, 2, 9, 15, 16, 26	2	10 балів	5-й тиждень (КЗ)
Тема 5. Організація занять і проведення уроку, принципи вибору репертуару	лекція, самост.,	11-13, 15, 28	2 ауд., 4 самост.		6-й тиждень
Тема 6. Принципи розвиваючого навчання в класі фортепіано	лекція, самост.	11, 13, 15, 20, 28	2 ауд., 6 самост.,		7-й тиждень
Тема 7. Засоби музичної виразності і їх функціонально-прикладне значення	лекція, самост.	2, 7, 8, 12, 14, 15, 26, 27	2 ауд., 6 самост.		8-й тиждень
<i>Змістовий модуль 2. Виховання практичних навичок у процесі навчання гри на інструменті</i>					
Тема 8. Особливості навчання учня-початківця. Організація ігрових рухів	лекція, самост.	1, 12, 14, 15, 24, 26	4 ауд., 10 самост.		9-10-й тиждень
Тема 9. Етапи роботи над музичним твором	лекція, самост.	1, 12, 14, 15, 24, 26	4 ауд., 10 самост.		11 – 12-й тиждень
Тема 10. Виконавсько-	практ.	1, 7, 14, 15,	2	10	13-й тиждень

* КЗ – контрольне завдання

педагогічний аналіз музичного твору		26, 28		балів	(Інд)*
Тема 11. Фортепіанна техніка і її складові	лекція, самост.	1, 12, 14, 15, 27	2 ауд., 10 самост.		14-й тиждень
Тема 12. Виконавські прийоми у вирішенні художніх завдань	практ.	14, 15, 25 - 28	2	10 балів	15-й тиждень (КЗ)

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Максимальна кількість отриманих балів – 100, з яких 50 балів – це максимальний результат за екзамен, а інші 50 балів розподіляються за проміжне оцінювання (де 10 – максим. бал) наступним чином :</p> <p>«відмінно» - відповідь із теоретичного матеріалу повна, логічно збудована, заснована на правильному тлумаченні понятійного апарату; грамотно використана професійна термінологія; теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із матеріалом сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані;</p> <p>«дуже добре» - відповідь із теоретичного матеріалу недостатньо повна, але переконливо збудована і добре викладена, є окремі неточності в понятійному апараті; теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом, в основному, сформовані, всі передбачені програмою завдання виконані;</p> <p>«добре» - відповідь із теоретичного матеріалу неповна, заснована на окремих уривчастих відомостях, не створює повної картини знання матеріалу; теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин, деякі практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою завдання виконані;</p> <p>«задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом, в основному, сформовані, більшість передбачених програмою завдань виконані;</p> <p>«достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, практичні навички роботи сформовані не в повній мірі, більшість з передбачених програмою завдань не виконані;</p> <p>«незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над</p>
-----------------------------------	---

* Інд – індивідуальне завдання

	матеріалом курсу не приведе до підвищення якості виконання навчальних завдань.
Вимоги до індивідуального завдання	Виконання індивідуального завдання є вимогою одного із практичних занять і проміжною формою контролю оцінювання знань. У контрольній роботі студент повинен представити виконавсько-педагогічний аналіз фортепіанного твору із запропонованого списку чи на власний вибір згідно поставленого завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1) дати коротку жанрово-стильову характеристику твору; 2) аналіз змісту (ідея, сюжет, образно-емоційна партитура); 3) аналіз композиційної будови і звукової форми (виразових засобів). 4) дидактичний аналіз (виконавські проблеми і виховне значення).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до екзамену лише у випадку здачі всіх практичних занять (в т.ч. виконання індивідуального завдання).

7. Політика курсу

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: контрольні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання екзамену відбувається із дозволу деканату згідно поданої апеляційної заяви або за наявності поважних причин (наприклад, лікарняна довідка).
- Політика щодо відвідування: навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.
- Політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час пошуку інформації, необхідної для виконання практичного завдання (наприклад, користування он-лайн бібліотекою).

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення. Це визначено у Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/code_of_honor-2.doc) та Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» - <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/> †.

8. Рекомендована література

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. Москва: Музыка, 1971. 280 с.
2. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. Ленинград: Музыка, 1974. 336 с.
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Навч. – метод. посібник. – К., 1998.
4. Бочкарёв Л.Л. Психология музыкальной деятельности / Л.Л. Бочкарёв. – М., 1997. – 340 с.
5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.

† Обидва документи знаходяться на сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

6. Вопросы профессиональной подготовки студентов на музыкально-педагогических факультетах: сб. науч. трудов / отв. ред. Г.П.Стулова. М., 1985.
7. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: ЛДМА, 2001. 244 с.
8. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением / Л.Гинзбург. – М.: Музыка, 1968. – 112 с.
9. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.
10. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: Учеб. пособ. / И.Ф. Исаев – М., 2002. – 360 с.
11. Іщенко Л. В. Методика викладання фахових дисциплін у ВНЗ: навчальний посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016. 99 с. Бібліогр. : с. 45.
12. Мартинсен К. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано. Москва: Музыка, 1977. 250 с.
13. Методологическая культура педагога-музыканта: учеб. пособ. для студ. высших пед. учеб. заведений / [под ред. Э.Б.Абдулина]. Москва, 2002. 320 с.
14. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: записки педагога. Москва : Музгиз, 1961.
15. Новосядла І.С. Методологія викладання спеціального інструмента (фортепіано) у вищому навчальному закладі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с.
16. Овсянкина, Г. П. Музыкальная психология: учебник для факультетов музыки . Санкт-Петербург : Союз художников, 2007. 240 с.
17. Олексюк О. Музична педагогіка: [навч.посібник]. Київ : КНУКіМ, 2006. 188 с.
18. Осеннева, М. С. Методика музыкального воспитания : учебное пособие для вузов. Москва : Академия, 2001. 366 с.
19. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
20. Радзівіл Т.А. Методика викладання фахових дисциплін як дієвий чинник результативності професійної діяльності викладача-інструменталіста. Уманський державний педагогічний університет імені П.Г. Тичини, 2015. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/6641/1/Metodyka_vykladannia.pdf
21. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод.посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
22. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посіб. Тернопіль, 2005. 360 с.
23. Савшинский С. Работа пианиста над музыкальным произведением. Москва-Ленинград: Музыка, 1964. 188 с.
24. Теория и методика обучения игре на фортепиано /под общ. ред. А.Г. Каузовой и А.И. Николаевой). Москва: Владос, 2001. 368 с.
25. Тимакин Е.А. Воспитание пианиста. Москва, 1984.
26. Цыпин Г.М. Обучение игры на фортепиано. Москва: Просвещение, 1984. 176 с.
27. Шмидт-Шкловская, А.А. О воспитании пианистических навыков. Москва: Классика-XXI, 2015. 84 с.
28. Щапов А. Фортепианная педагогика: методическое пособие. Москва: Изд-во Сов. Россия, 1960. 172 с.

Викладач _____ (Новосядла І.С.)